

MAĽÁ NOČNÁ PRÍHODA

Známy intelektuál a zástanca ľudských práv sa tackavo nakláňa nad posteľou, v ktorej leží... asi niekto z postgraduálneho letného kurzu. Ten niekto má hlavu vystrihanú takmer dohola, zrejme imidž. Toto nečakal. Intelektuál sa nakláňa nad posteľou v izbe, ktorá ešte ani o druhej v noci nemala zamknuté dvere, tešil sa na sex, tešil sa, ako prekvapí krásavicu, ktorá ho celý večer očarovávala významnými pohľadmi svojich hlbokých očí. A zrazu mu zasvieti lampa priamo do očí, to sa mu nestalo už dávno. Naposledy pri výsluchu, keď ho naháňali eštébáci, už o tom napísal viacero esejí, bolo to hrozné, sedeli oproti nemu, nevidel na nich, zasvietili mu do tváre lampou ako v zlom filme a vypytovali sa.

Je noc. Myslel práve na rozkoš, a zrazu lampa. Intelektuál si rukou zacláňa oči. Holá hlava v posteli striedavo prižmuruje a vypliešťa krátkozraké oči, hovorí cudzím jazykom, po anglicky. Holá hlava ako vo väznici, nechce na

to myslieť, nebude na to myslieť, veď tam ani nebol tak dlho, aby ho ostrihali, vôbec tam nebol, iba o tom písal. Na výsluchu bol, to áno, ale to ostatné... empatia. Má ten dar.

Za všetko, čo o tom doteraz napísal, dostal nedávno ocenenie. Väzenie, nesloboda, totalita, samé neprijemnosti... Ale prečo teraz leží holá hlava práve v tejto posteli? Tu, v tejto izbe, do ktorej celkom jasne videl vchádzať ju? Na posedení po večeri bola až do konca a bez partnera, ktorý by ju stiahol do postele, skrátka, voľná. Dávala mu znamenia. Čo iné to mohlo byť, keď nešla spať? Pozorovala ho a napokon aj nechala otvorené dvere. Tak prečo tu teraz nie je? Mohla sa akurát tak stihnúť osprchovať, veď aj on urobil potrebné úpravy, tak kde do čerta je, kde? Taký ožratý predsa ešte nie je! Kam sa podela? Od dverí k posteli to bolo len pár krokov. Ruka, čo patrí k holej hlave, drží nočnú lampu a svieti ňou bojovníkovi za ľudské práva do očí.

Ešte pred chvíľou dúfal, že do šiestej ráno si vcelku užije a stihne aj rannú tlačovku v hlavnom meste, aj keď neosprchovaný. Stačilo by si potom dať jednu kávu, cigaretu, ktorá začenie všetky pachy, možno koňak. A namiesto

celej tej skvelej vidiny tu z postele vykúka akási holá hlava a len boh vie, či je to chlap, alebo žena. Čo ak je to homosexuál? Na letnej škole boli naozaj všelijakí exoti, aj chlapi s náušnicami. No áno, aj toto treba vydržať, naša stará dobrá stredná Európa sa otvára svetu, do psej matere, veľa toho treba vydržať. Večer sa tvárili nezávisle, zvedavo, lichotili mu, žrali ho, a on by po všetkej tej exhibícii morálnosti, disidentstva a utrpenia rozhodne nechcel padnúť do postele nejakého homosexuála.

Ruka patriaca k holej hlave drží nočnú lampu, po chvíli lampu odtiahne trochu nabok a svetlo konečne dopadne aj na tú holú lebeňu. Je to, chvalabohu, žena. Jej ruka našmátra okuliare, hlava vzápätí zdesene vykrikuje, no potom sa viditeľne upokojí, aj keď ešte stále vypliešťa rozospaté krátkozraké oči. V ľavom ušnom lalôčiku má malú náušničku. Sibyla mala pravdu, dožili sme sa: chlapa nerozoznať od ženskej.

Je to Neila, či ako sa volá, chodí takáto vystrihaná, zaujíma sa o disidentov zo strednej Európy, robí s nimi rozhovory, priživuje sa na ich sláve a práve teraz má na muške jeho. Má vraj v pláne pýtať sa ho na vzťah moci

a politiky, na úlohu intelektuálov v politike, na postkomunistické výbuchy nacionalizmu a podobne. Už to pozná, na takéto otázky by mohol odpovedať aj o polnoci, no do tých newyorských novín si bude musieť dať záležať. Vraj sa treba vyhnúť vtipom o židoch a o ženách a ešte o homosexuáloch. Doriti, ale čo teraz? Skláňa sa nad posteľou tej novinárky, už má s ňou dohodnutý termín. Čo ak si ona teraz pomyslí, že ju tu na mieste chce pretiahnuť? A čo ak to potom napíše do novín? Je tu ešte nejaký svedok? Ak nie, rýchlo preč, kým ho tá príšerná osoba neožiari ešte aj bleskom fotoaparátu. Má ho v hrsti, bože, tie ženy, kam má ujsť, no kam, to je jedno, hlavne cez dvere, má ich za chrbtom, otočka a šup, šup, už je vonku. Čo bude ďalej, to je teraz fuk, vo svojej izbe si dá dve vodky, alebo to bol koňak, možno whisky, to je jedno, bolo to tvrdé a zaspal po tom. Ráno o pol šiestej ho zobudí šofér, ani sa neumyje, dá si cigaretu a vzadu v aute si ešte pospí.

Deň ako vugumovaný. Aj on ako vugumovaný. Ale najmä treba vugumovať tú noc.

Je jasné, že tá beštia z novín ho má v hrsti. Čo ak sa ho pri rozhovore opýta, prečo za

ňou prišiel do izby? Rozhovor by mohol ešte odrieknuť, lenže na čo sa vyhovoriť? A čo ak to ona aj tak celé zverejní? Mal by ju nejako znemožniť. Napríklad o nej vyhlási, že je lesba, a možno aj je. Inak by ho určite do tej postele stiahla, keď už tak nad ňou stál. Vraj je vydatá a má malé dieťa, no tak potom prečo pri tom decku niekde netrčí v tom svojom posratom New Yorku! Čo sa vláči po strednej Európe za bývalými disidentmi, čo nesedí doma na zadku? Chce sa vyspať s niektorým z tých stredoeurópskych intelektuálov, alebo nechce? Čo vlastne chce? Čo ak v tej posteli číhala len na to, aby ho načapala? Ale odkiaľ mohla vedieť, že on chce vliezť práve do tej izby? Odišla hneď po prednáške, len sa s ním dohodla na termíne interview a zmizla. Keby ho chcela zbaliť, bola by tam zostala dlhšie. Nepáčila sa mu. Taká nepôvabná, racionálna osoba, na všetko sa len vypytuje, asi je naozaj vydatá a má dieťa, o iných mužov sa nezaujíkala.

A kde zostala tá druhá? Vlastne prvá, tá, za ktorou išiel do izby? Nechcela aj tá s ním robiť rozhovor? Niečo sa mu marí, asi chcela, ale nebral ju vážne, ani ju nepočúval. Myslel si, že je to len zámienka, a asi to aj bola len zá-

mienka. Ani sa na ničom nedohodli, nedal jej termín, lebo si myslel, že termín sa určí sám, a nie na rozhovor.

Tej holohlavej dal termín. Pozajtra u seba v redakcii. Nie je vylúčené, že po takom veľkom interview by možno mohol dostať šancu prednášať za morom. Dlhodobý pobyt, a tak. Polebedil by si. A teraz čo?

Rozospatá **Neila** vypliešťa oči na chlapa, čo sa nakláňa nad jej posteľou. Do izby odišla hneď po prednáške, bola strašne unavená. Celý deň myslela na to, ako sa má jej dvojročná dcérka, ktorá zostala doma s mužom. Zvládnu to, nezvládnu? Zavolala domov, všetko bolo v poriadku. A potom sa do noci pripravovala na to interview. Na posedení neplánovala zostať dlhšie, nemalo to pre ňu nijaký význam. V noci sa náhle prebudila, lebo sa jej zazdalo, že sa nad jej posteľou niekto nakláňa a naozaj sa nakláňal. Zľakla sa, ale keď zistila, kto to je, uľavilo sa jej. Neile totiž v jej vystrihanej hlave ani len na um nezišlo, že by onen slávny muž mohol byť pre zvyšok jej tela nebezpečný. Veď zástanca ľudských práv určite nepôjde proti svojim zásadám. Až na druhý deň ráno poti-

chu zvažovala, či ho niekedy počula hovoriť aj o takomto druhu morálky, a za nič na svete si nevedela spomenúť. Ale prečo by sa to malo od seba oddeľovať? Trpieť pre pravdu a potom niekoho v noci znásilňovať, to predsa k sebe vôbec nepasuje. Niekomu chcel dať dobrú noc a pomýlil si dvere. Určite zablúdil. Len nech ju neovracia. Kým našmátrala nočnú lampu a zasvietila mu ňou do tváre, hovoril čosi v tom svojom nezrozumiteľnom jazyku, takže je jasné, že neprišiel za ňou, lebo ona hovorí len po anglicky a to on vie, pozná ju. Koľko je vlastne hodín? Čo tu chce teraz v noci pri jej posteli? Kým tú lampu zasvietila, bola v šoku, ale keď zbadala jeho, zostala už len prekvapená. Uvidela dve žmúriace očka, trochu napuchnuté, zúžené, maličké ako očka krta. Čelo spotené, ústa vlhké, pootvorené. Chvíľu sa nad ňou nakláňal, no v okamihu sa otočil a odcupital k dverám na svojich krátkych krivých nôžkach. Zvláštne, že tie dvere okamžite našiel. Ak aj netrafil do správnej izby a do správnej posteľe, tak aspoň trafil do dverí, a Neila mu je za to vďačná.

Až keď je preč, uvažuje Neila o tom, že na ňu mohol aj spadnúť! Možno by to zvládla, ak

by, pravdaže, nezostala od šoku ležať pod ním celkom nehybne. On by potom na nej pravdepodobne zaspal a ako sa Neila pozná, bolo by jej trápne budiť ho. Na druhý deň ráno by bola úplne odrovnaná. Ako by mu asi ráno, už prebudenému, vysvetľovala, že leží pod ním? Našťastie, skončilo sa to dobre. Nespadol na ňu. Nič horšie sa určite nemohlo stať. Lenže ako s ním bude robiť to interview? Čo ak sa s ňou už nikdy v živote nebude chcieť stretnúť? Čo jej povedia v práci? Vyžadujú to od nej, momentálne je taký trend. Čo keby sa naňho vykašľala a napísala fejtón o tom, ako opitý padá ženám do postele? Asi by jej to neprešlo. Na takéto rúcanie autorít sa jej médium ešte nezmohlo.

Keď autorita splašene vybehla cez dvere, Neila sa nadvihla na posteli, aby zistila, či je Bora už v izbe. Nepočula ju prichádzať. Naschvál jej nechala otvorené dvere, tak sa dohodli, lebo v tomto starom kaštieli sú dvere na niektorých izbách pokazené. Keď ich človek odomyká, môžu sa celkom zaseknúť, treba potom zburcovať nočnú službu, čo je veľmi nepríjemné. Preto sa Neila s Borou dohodli, že nebudú zamykať, v noci sem nemá kto prísť.

Bora leží vo svojej posteli – asi tam leží,

lebo na druhej posteli pri opačnej stene je pod paplónom akási kôpka. Akoby sa ten paplón trochu chvel, ale to sa možno Neile iba zdá. Neila sa jej opýta, či to videla. Bora neodpovedá. Spí. Neila ju nechá tak.

Neila sa bola ráno vycikať práve v čase, keď bojovník za ľudské práva nasadal do auta. Z brány kaštieľa vybehol takým istým cupitavým krokom, akým vybehol z dverí ich izby. Zdvihol hlavu hore k oblohe, Neila odskočila od okna, aby ju nezbadal. Rýchlo nasadol do auta a auto zmizlo za múrom.

Počas postgraduálnych štúdií sa rozhodla, že bude písať o tomto regióne, v ktorom sa ešte nedávno ozýval rachot padajúceho berlínskeho múru a železnej opony. Všetci donquichoti sú vo vláde, čo inde vo svete nie je bežná vec, preto sa sem na to chodia pozeráť z celého zvyšku sveta. Ale nefungujú tu pošty, colnice, autobusy, a tak. Zato tu prežíva fenomén, ktorý ženy dojíma a mužom dodáva nádej: intelektuáli, ktorí hýbu svetom. Ráno Neila Bore v stručnosti rozpovie o nočnej návšteve. Bori na odpoveď je lakonická: „Zvykaj si, v strednej Európe nefungujú inštitúcie, vrátane morálnych autorít.“ A je to.

Bora a Neila zdieľajú v kaštieli, kam prišli na letnú školu o demokracii, spoločnú izbu, záchod a kúpeľňu. Delia sa o domáce práce: umývanie kúpeľne, záchodu, dlážky v izbe. Obdivujú si navzájom kozmetiku, oňuchávajú si krémy a voňavky, rozprávajú sa o tom, čo robia. Žili si tu ako na zámku, pobyt sa im už pomaly končí. Čakajú ich už len záverečné pohovory a rozlúčkový večierok. Dnes večer absolvovali aj prednášku významného intelektuála, bývalého disidenta, bojovníka za slobodu a ľudské práva. Jeho životným mottom je vždy a za každých okolností osobne sa postaviť na stranu všetkých trpiacich. Prednáška spojená s diskusiou, potom ešte popíjanie do noci. Keď sa Bora s Neilou na druhé ráno prebudia, intelektuál už bude za horami za dolami, lebo má vlastného šoféra.

Na stretnutí s ním sa Bore nepodarilo dohodnúť si s ním termín na interview, lebo jej nijaký nedal. Je tunajšia, žiadna Američanka, takže to pre neho asi nie je až také zaujímavé. Bora po prednáške stále dúfala, že sa s ním dohodne, no potom už prestala dúfať, bol čoraz opitejší. Povedala si však, že z posedenia neodíde, aby si to neskôr nevyčítala. Toľko už o ňom

počula! A teraz tu ten slávny muž sedí, rozpráva vtipy, chváli sa svojimi ľúbostnými avantúrami a občas sa pri tom na ňu významne pozrie. Bora si vždy myslela, že sa chlapi takto chvália iba medzi sebou. Možno chce u nej alebo u nejakej inej vzbudiť očakávanie. Občas spomenie aj svoju ženu, so slzami dojatia hovorí, ako mu pomohla prežiť totalitu. A Bora v istej chvíli povie: „Také pekné dievča, načo by ste sa vy zaujímali o politiku, to sú samé špinavé veci, vy len sedzte a usmievajte sa, to vám svedčí viac.“ Bora sa s ním čoraz menej chce robiť interview. Nakoniec sa jej už vôbec nechce. Je rada, že sa s ním na ničom nedohodla. Rozmýšľa, načo tu ešte sedí. Majster práve dorozprával akýsi dvojzmyselný vtip, ktorému sa všetci smejú. Bora rozmýšľa, ako sa má z čoraz užšej spoločnosti vytratiť tak, aby si to slávny muž nevšimol, pretože ju ustavične sleduje pohľadom. Nemá ako odísť, dvere sú za jeho chrbtom. Napokon sa vyhovorí, že ide na toaletu, a vyjde von. Trieli do svojej izby, ale zrazu za sebou počuje kroky. Obzrie sa, je to on. Usmieva sa na ňu sľubne a mierne dementne. A tak Bora vbehne do najbližšieho dámskeho záchodu. Hádám len nestojí za dverami a nečaká tam

na ňu? Bora vyjde von, nie, bojovník za ľudské práva na ňu nečaká pred záchodom. Predsa len v ňom asi ešte zostali zvyšky kultúrnosti, aj keď alkohol ich viditeľne roztápal a odplaval. Bora kráča k svojej izbe. Lenže toto je kaštieľ a kaštieľ má mnoho chodieb a Bora sa tu ani po mesiaci celkom nevyzná. Myslí si, že ide skratkou, no nejde. Motá sa po chodbách. Za jedným rohom vbehne rovno do náručia podguráženého slávneho muža: „Bora, všade ťa hľadám!“ Oči sa mu zalesknú. Tykanie znie ako dohovor o tom, čo má nasledovať. Našťastie sa spoza rohu vynorí aj zvyšok spoločnosti, ktorá sa vydala točitými chodbami kaštieľa po stopách majstra. Hneď vpredu ako prvý kráča Ivo, Borin kamarát, ktorý majstra obdivuje a miluje a teraz sa o neho asi trochu bojí, všeličo sa môže stať. Vybrali sa za ním zachrániť ho a našťastie sa im to podarilo. Bore odľahlo. Ivo a ďalší kumpáni chytia majstra pod pazuchy a láskavo ho vlečú po chodbách, až k jeho izbe. Pri dverách sa majster pokúša vyloviť z vrecka nohavíc kľúč a trvá mu to dlho. Nikto sa neodváža pomáhať mu. Keby mal kľúč vo vrečku saka, to by sa ešte dalo, ale takto – trpezlivo stoja a čakajú, nakoniec sa dočkajú. Majster

sa pokúša trafiť do kľúčovej dierky. Napokon s rozmachom podá kľúč Ivovi, aby to vybavil za neho. Rozlúčia sa – dobrú noc. „Kde ty spíš, Bora, ach, Bora,“ zabľabotal ešte. Bora neodpovedá. Rýchlo vtrieli do svojej izby. Preblesne jej hlavou, či by sa predsa len nemala pokúsiť zamknúť za sebou dvere, ale potom si povie, že to nestojí za ten lomoz, dvere sa zasekávajú, mohla by zobudiť Neilu. Okrem toho, nevedel trafiť ani do vlastnej izby a odomknúť si ju, tak čo. Určite zaspal skôr, než padol do postele.

A on takmer padol do postele Neile! Bora čuší vo svojej posteli, počuje významného muža, ako niečo bľaboce Neile, ktorá tomu nemôže rozumieť. Hovorí čosi ako: „Neboj sa, ja ti neublížim,“ potom Neila na neho zamieri nočnou lampou a on krátko a potichu vykrične. Neila na neho vypliešťa krátkozraké oči, nasadí si malé okrúhle okuliare a osvetľuje ho nočnou lampou. Zástanca ľudských práv si zacloní oči a zavrávorá. Bora rozmýšľa, čo sa stane, ak sa ten muž veľkého formátu otočí a zbadá ešte jednu posteľ. Bude sa pokúšať zistiť, kto v nej spí? Vrhne sa na ňu, alebo ju odvlečie do svojej izby? Bora ani nemukne. Napokon slávny muž urobí čelom vzad, ne-

uveriteľne presne trafi do dverí a potichu ich za sebou zavrie. Bora si predstavuje, ako asi drobčí po chodbe, bolo by zábavné vidieť, ako sa tvári a čo robí. Neila sa rozospatým hlasom pýta: „Bora, si tu? Videla si to? Asi chcel niekomu dať dobrú noc a pomýlil si dvere.“ Neila sa uloží do vankúšov a o chvíľu spokojne odfukuje. Bora mlčí. Mala tie dvere radšej zamknúť. Lenže on by určite búchal a ktovie ako by to dopadlo. Najhorší sú takí, čo búchajú na dvere alebo vyzvávajú telefónom. Teraz je aspoň isté, že sa už nevráti.

Zástanca ľudských práv vletí do svojej izby, cvakne si čosi z rozpitej fľaše, zvalí sa oblečený na posteľ a rýchlo zaspí, aby si nemusel nič pamätať. V noci sa mu sníva, že ho americké feministky odsúdili za obťažovanie, a ešte predtým ho vypočúvali s lampou namierenou do tváre. Pýtali sa ho, čo chcel v tej izbe, a on nevedel odpovedať. Naozaj, čo tam vlastne chcel? Nič si nepamätá. A hneď sa aj dohodne sám so sebou, že keď sa tá osoba z newyorských novín znovu ozve, alebo za ním príde, bude mať okno. A rozhovor s ňou pokojne urobí. Na epizódu s posteľou zabudne. Stalo

sa niečo? Všeličo sa v živote stáva. Každému sa to môže stať. Hlavne, že sa nič nestalo.

Ráno nasadne do auta. Šofér ho odvezie do hlavného mesta. Má tam o deviatej tlačovku. Dá si niekde ešte jednu kávu a bude sa cítiť lepšie. Kaštieľ má vysoké múry, vnútri je uzavreté priestranstvo, dvor. Pripomína to dvor väzenia. Bojovník za ľudské práva sa pozrie hore na oblohu. Táto večná túžba väzňov, pozná to, veľa o tom čítal. Vie sa do toho vcítiť. Má rád modrú oblohu a slobodný let vtákov. Dáva sa hore, štvorcový výrez modravy ho dojíma. Takto vidia svet tí, čo žijú v neslobode. Je skoré ráno, ale aj tak sa už dá odhadnúť, že dnes bude pekný deň.

